

at søge at faa Ondet ryddet af Veien, og jeg tror, at dette Onde, denne Storpolitikk, hvor man ser bort fra Landets virkelige aandelige og materielle Interesser for at hæbde en saadan Doktrin som den her omtalte, skaffes kun af Veien paa een Maade, og det er derved, at man viser Resignation, ser bort fra alle Theorier, og hvad man har hidset sig op med i Kampen, og stiller sig paa det Standpunkt at give Folkethinget, hvad Folkethingets er. Det har man ikke givet det. Jeg hører ikke til dem, der sætte Folkethingets Forordninger høiere, end jeg strængt kan bevise, at de ere. Det kunde ikke falde mig ind; det vilde netop vanskeliggjøre Kampen. Jeg skal ogsaa villig indrømme, at der ved Forfatningsforandringen i 1866 skete nogen Forandring i Folkethingets Stilling, saaledes at den paa en Maade blev vanskeliggjort — paa andre Maader kan det have vundet derved —; jeg siger det ikke for at dable Forandringen, thi jeg beklager mig ikke over den, men jeg kan ikke negte, at Folkethingets Stilling ligeoverfor de andre Statsmagter nu er noget forskjellig fra, hvad den var iforveien. Ikke desto mindre skal man dog ogsaa efter 1866 indrømme det, at den Grundsaetning ligger utvivlsomt i hele vor Forfatning, ikke blot i enkelte Ord, men gaar gennem hele Forfatningen, at hertilands paa det offentlige Livs Omraade, paa Lovgivningens saa vel som paa Administrationens, er Folkethinget uindværligt; der kan Intet ske uden det eller imod det. Derfor er den Sætning slaaet saa fuldstændig fast i hele vort Folks Bevidsthed, at et Tillidsforhold til Folkethinget er nødvendigt for en Regjering, der vil udrette Noget, ikke for at den kan blive siddende, men for at den kan udrette Noget. Vil man udrette Noget hertilands med vor Forfatning paa Lovlig Maade — man kan jo ogsaa udrette Noget paa ulovlig Maade —, kan man ikke komme forbi Folkethinget, ikke undvære det. Det er, tror jeg, saa beskedent og snævert udtrykt som muligt, det Mindste, Folkethinget kan gjøre gjældende som sin strænge Ret. Jeg paa- staar ikke dermed, at Folkethingets Stilling nødvendig skulde være indskrænket dertil. Jeg veed meget godt, at Folkethinget kan og vil i Tidens Løb maasse komme til at indtage en langt betydningsfuldere Stilling, altsaa ikke blot være en Faktor, som man ikke kan undvære, men maasse blive en Faktor, der bestemmer det Hele. Det paa- staar jeg ikke her, jeg paa- staar kun, at det vil afhænge af Folkethinget selv, om det naaer det — det vil afhænge af, om Befolkningen vil det — og derigjennem naaer den Stilling, som gjør det til den ledende Magt. Men det ligger ikke

i Retsbestemmelserne, det kan Folkethinget ikke kræve som sin Ret, ligesaa lidt som en Veiler kan kræve en Piges Hjerte som sin Ret. Man kan kun kræve en høflig Behandling, men ikke en hjertelig. Folkethinget maa ligesom Veileren anstrænge sig; det maa have Opinionen med sig, det maa beile til Opinionen. Men det, som det kan forlange som sin Ret, det, der staar udtryffeligt i Forfatningen, er, at ingen Lov bliver til Lov, uden at Folkethinget siger Ja, at ingen Udgift bliver afholdt, uden at Folkethinget siger Ja, at ingen Skat bliver opkrævet, uden at Folkethinget har vedtaget Finansloven. Det kan Folkethinget fordre som sin Ret, og naar det ikke sker, kan det paatale det som en grov Retskrænkelse. Nu vil jeg sige, at jeg beklager i højeste Grad, at man, og da især den Side, som særlig havde Interesse af at sætte Forfatningsforandringen af 1866 igjennem, ikke lod sig det være magtpaaliggende at betragte Folkethingets strenge Ret som noget af det Helligste, der var i Verden. Man kunde ikke forlange, at de skulde arbejde paa, at Folkethinget blev den store, ledende Magt, thi man kunde jo ikke forlange, at de skulde modarbejde deres egne Interesser, men man kunde forlange, at der fra den Side var blevet arbejdet paa at slaa Folkethingets Ret fast som noget aldeles Ubødeligt, som Noget, Ingen maatte røre ved. Dette vilde have været nobelt gjort; thi man kan jo ikke negte, at Forfatningsforandringen var til Fordel for den Side, der nu er ovenpaa. Det var ligefrem Forfatningsforandringen, der skabte denne Sides politiske Magt. Det var ikke Noget, som den havde erobret; det var Noget, den havde tilbyttet sig ved Løfter og ved Forhandling. Den skyldte altsaa Demokratiet at gjøre dette, og det havde ogsaa været klogt, om man havde gjort det; thi derigjennem havde man undgaaet at gjøre det Allerværste, som kunde gøres, nemlig at udsaa; en Sæd af Utilfredshed med Forfatningen, af Mistillid og af alt det Glette og Daarlige, som følger med en mangleaarig Agitationspolitikk. Det har man nu imidlertid ikke gjort. Jeg tror ikke, at det er med Billie, at man ikke har gjort det; men jeg tror, at det her er gaaet, som det saa ofte gaar, naar en Strid begynder, nemlig, at naar man stødes af en Modstander, saa drives man til at gaa videre, end man egentlig vilde, uden at man egentlig klart kan se, hvad det vil føre til; kort sagt, det er ikke min Mening at ville bebrejde denne Side, at det ikke er sket; men sket er det ikke. Jeg tror, at naar ærede Medlemmer ville lægge Haanden paa Hjertet, ville de indrømme, at